

עין משפט
גר מצוה

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מסורת הש"ס

כ"א מ"י פ"ו משלם
טק ממון הלכה ד'
כ"ב ב"י מ"י שם הלכה ג'
כ"ג ד"י מ"י שם הלכה ו'
וע"ש מ"מ:

טעמא דהנהיגין (גיטין דף נ"ג: ושם) אכל כחן דשלא כשזיל היתומים ממנין אחוה דטוב היה להם שלא היה להם אפוטרופוס אלא כשזיל תקנת העולם ממנין אחוה כדי שישמור השור שלא יגח אי אמת דמשלם ממנעי ולא עבדי ובירושמי בהנהיגין אמר אמאי דר' יוחנן כרבנן בתמיה אפילו יסבור כאנא שאלו דלמור מיתבו ב"ד ישבע בני יהוא בר אינש למיבד וזוי גנין דמתקרי מהימן כלומר לא ימנע כשזיל כך אם יהיה זקוק לפצוע אם ישפט דשמת הוא שנחשב נכח לנאמן כש"כ ממנין אחוה אכל גבי שור אין נחשב לנאמן כשזיל מני זה שאין זה כשזיל תקנת היתומים אלא כשזיל שלא יזיק לעולם ואין נחשב אלא כשומר בעלמא ששומר השור שלא יזיק ודרכי יוסי ב"ה כאנא שאלו אפילו יסבור כרבנן אדם מנדיח עגמו מן השבועה ואין אדם מנדיח עגמו מן התשלומין כלומר כשזיל השבועה יהיה נמנע שלעולם כ"ך לישבע שלא עיבד כלום משלם ונראה דאפילו נאנדי דבר משל יתומים שלא ישבע שלא פשע שאם קן יהיו נמנעים אכל כזה אין חושש אם יש עדים או אם מודה (א) הוא בעגמו שפסע לא ימנע אם מוקיין אותו לשלם: **א"י** בתם ששיבא וכו' דלשמועי' דמעמידין אפוטרופוס לתם א"כ ה"ל למתני ר' יעקב מחייב וחו לא ומדנקט ח"נ משמע דאליטריך דלא נימא נוק שלם:

ממנעי ולא עבדי. אפוטרופוס: מעליין אפוטרופוס. שלא שמרהו כראוי: וחורין ונפרעין מן היתומים לבי גדלי. דאי לא ממנעי ולא עבדי: חור לפמוסו. לקמן מפרש מאי קאמר: מאי כרי סוף כפמוסו דקאמר סומכוס. ברישא: אילימא דלא מייעד. בשלם נגיחות לשלם מעליה כשהועד: הא מדקטני סיפא נפסקא פתח חור לפמוסו. דקסבר רשות משנה מכלל דמעיקרא אייעד ליה: הכי סוף כפמוסו. דלא גבי נגיחות תמות מיניה דאין מעמידין אפוטרופוס לתם לגבות מגופו: רשות משנה. הרשות שנשחטה לה שילא מידי אפוטרופוס ויכנס לרשות בעלים משנה אם העדאמו: ה"ג ר' יעקב משלם ח"נ: כמאי עסקין. דאליטריך ליה למתני ח"נ ולא תנא רבי יעקב מחייב: אי דעבד ליה שמייה. מעולה ונפרטה בליה או שפרטיה לטמין משום הכי פטר ליה מוק שום כלל כלל לא בני לשלומי: ואי דלא עבד ליה שמייה. מעולה כוליה נוק בני לשלומי: שמייה פמוסא. נעל בפניה כראוי ואמרין [לקמן] (ר' נה) דלת שיכולה לעמוד ברות מצויה וכו' כראוי והיינו מצויה ולאטריך לנאשמועי' דמשתלם ח"נ ולא כולו ולאפוקי מהני תנאי דפליגי בשליה פירקין (שה) דאיכא למי"ד דטעור ואיכא דמחייב ליה נוק שלם ואשמועי' הכא דרבי יעקב סבר לה כרבי יהודה דלמור בשליה פירקין (שה) כמנע סגי ליה בשמירה פחותה דמיתרי ביה קראי ומפטר מוק שלם ומיהו נחאי נוק מחייב כדאמרין לקמן (שה) לא פטר ר' יהודה אלא על דא העדאה שבו אכל דא תמות במקומה עומדת ושם לא סגי ליה בשמירה פחותה דלא מיתרי ביה קראי ואע"ג דהך דא תמות מגופיה משלם אית ליה לרי יעקב מעמידין אפוטרופוס לתם לגבות מגופיה כרבנן דפליגי עליה דסומכוס לעיל: ולא פליגי. ר' יעקב ורבי יהודה: ולאביי דאמר פליגי כמאי פליגי. אי בתם לא קאמר רבי יהודה נ"ש ואי כמנע דשמייה פחותה הא שמעינן ליה לרבי יהודה אפילו בשור של פיקח ח"נ ותו לא ואי גדלא נטריה כלל מאי טעם דר' יעקב: ולא נטריה כלל. וקאמר רבי יהודה נ"ש החאי מן העלייה והחאי מן גופו דשמעינן לרבי יהודה לקמן דכל חס ונעשה מועד דא תמות במקומה עומדת ומגופו נגבית והאי אע"ג דלית ליה בעלים בני דעה מעמידין אפוטרופוס לתם לגבות מגופו דא תמות: ורבי יעקב סבר לה כרבי יהודה כחדא. דכל חס ונעשה מועד דא תמות במקומה עומדת נגבות מגופו הלכך הכא פטור מלד תמות דכהן פליגי עליה דקאמר אין מעמידין אפוטרופוס לתם כו': בשלמא לאביי דאמר פליגי שפיר אלא לרבא דאמר לא פליגי אדמוקי לה במועד נוקמא בתם אי

(א) ג"ל אמרי יעביד.
(ב) [לקמן ח"ג:] (א) ג"ל ית.
לקמן מה: (ד) כמ"ל: דהא שמעינן.

הגרות הב"ח

(א) תובי ד"ה דאי אמת וכו' או אם יודע הוא נעלמו שפסע:

ולא משלם אלא פלגא דמועד. ורבה לא בני לשלומי הכי מדלא קמי ר' יהודה אומר חייב נ"ש ור' יעקב אומר ח"נ ועוד דמשמע ליה לרבא דכיון דלא נטריה כלל ה"ל למתני אין משלם אלא חצי נוק שזהו החדוש ומדקאמר משלם ח"נ משמע דקמ"ל דמשלם אפילו ח"נ אכל השתא דנטריה שמייה פחותה חידוש הוא דקמ"ל דמשלם אפילו ח"נ ועוד דמשמע ליה ח"נ מגופו כחמס ח"נ דנכל מקום: **אדמוקי** זה במועד ד'וקביה בתם. חומה דמעיקרא היה פריך אי בתם שפיעט ולא היה בני למימר דאחא לנאשמועינן דמעמידין אפוטרופוס לתם כדפי' לעיל דאם כן ה"ל למתני רבי יעקב מחייב והשתא פריך לאוקמיה בתם ו"ל דהשתא דאסיק אדעמיה דאמר דא תמות במקומה עומדת לא מני למתני רבי יעקב מחייב דאליטריך להוסיף ח"נ לנאשמועינן דמעמידין אפוטרופוס לתם ואי היה מני מחייב היה מוקמינן לה במועד אכל חס פטור דאין מעמידין אפוטרופוס לתם ואליטריך לנאשמועינן דמועד משלם נ"ש לאפוקי ממ"ד דא תמות במקומה עומדת אכל מעיקרא דלא היה אסיק אדעמיה דא תמות כו' פריך שפיר אי בתם שפיעט דאי לנאשמועינן מעמידין אפוטרופוס לתם אתא לתני מחייב והוה מוקמינן ליה בתם דלמועד לא אליטריך: שור

אפוטרופוס לתם דלשמועינן (ז) ליה בתמיחא כתייבא דלמור אין מעמידין הלכך ע"כ קמיתא נמי דמועות: אלא לרבא דאמר לא פליגי. ואית ליה לרי יעקב מעמידין אפוטרופוס לתם: אדמוקי לם. לקמיתא במועד לוקמא בתם: וא